

עצם פירסום הידיעה בימי הפסקת-האש יש לה משמעות נוספת. היא מוכיחה ש- חיים בר-לב לא סיים את תפקידו וירשו מיועד לפקד על צה"ל בימים של הפסקת- אש. המלחמה, למרות שהיא נמצאת בשל-

הידיעה המסעירה ביותר ששידורי-ישראל היו מסוגלים לבשר השבוע למאזינים בראש מהורות החדשות שלהם, היתה החלטת ממשל- לת-ישראל פה-אחד, להאריך את תקופת כהונתו של הרמטכ"ל, רב-אלוף חיים בר- לב, בשנה נוספת.

שידורה של הידיעה כראש מהדורת ה- חדשות עורר תגובות והשרעות מזורות. נוצר הרושם המוטעה כאילו עמד הרמטכ"ל בפני פרישה וכי רק החלטת הממשלה היא שמונעה זאת.

לא היה כל יסוד לרושם מוטעה כזה. תקופת כהונתם של הרמטכ"לים אינה אחי- דה. היא נגזרת בעיקר מהמשימות הניצבות בפני צה"ל. היו רמטכ"לים שכיהנו בתפקידם שלוש שנים ואף פחות מזה. משפת דיון עמד בראש המטכ"ל חמש שנים, יצחק רבין היה רמטכ"ל ארבע שנים.

שלוש השנים בהן כיהן חיים בר-לב כי- רמטכ"ל היו ללא ספק השנים הקשות בי- יותר שניצבו א-פעם בפני מפקד צה"ל. בי- ניגוד לשאר הרמטכ"לים שקדו על צה"ל בתקופות רגיעה בהן היו מלחמות קצרות, ניהל חיים בר-לב שלוש שנים של מלחמה בלתי פוסקת. יחד עם זאת, בשל אישיותו המיוחדת הוא לא הצטייר בעיני העם כי- רמטכ"ל המלחמה, אלא להיפך. ההתאפקות, והשקט הנפשי, הרוגע ושקול הדעת ש- איפיינו את כל צעדיו ומעשיו, הן בהופעו- ותיו האישיות והן בפעולותיו כרמטכ"ל, יצ- דו כלפיו אמון כללי בקרב העם.

הרמוניה מוחלטת. ההחלטה להאריך את המשך כהונתו של חיים בר-לב לא ה- יתה מפתיעה. היא סוכמה זה מכבר. ההסכ- מה ההדויה לגבי המשך כהונתו, מצד הממשלה מחד ומצד הרמטכ"ל עצמו, מצד- עה על הרמוניה מוחלטת בחשיבה האיסט- ר-טגית בין הצבא והממשלה.



ביה האחרונים כהגדרת שר-הביטחון, טרם נגמרה. חיים בר-לב הוא האיש המתאים במקום המתאים כדי לפקד על המשכה ב- רוח ובאופי שאיפיינו אותו עד כה.

יחסי-יחוק

נדנדה בשניים

יחסי ישראל-ארצות-הברית הם נדנדה ה- מיטלטלת בלי הרף - ותמיד בחזקתה. בי- חשינגטון מורגשות תנודות הנדנדה כשינוי מישני, בוירה אחת מתצית-הריסר זירות עו- למיות. בישראל לובשת כל תנועה מימדים של רעש-אדמה.

המוקד הוא תמיד יחסה של ממשלת אר- צות-הברית לסיכסוך הישראלי-ערבי. כא- שר סבורה חשינגטון כי ישראל חייבת להתר לערבים - צולל מצב-הרוח בירוש- לים אל מתחת לנקודת-האפס. כפי שקרה כאשר נאלצה גולדה מאיר להיענות בחיוב ליוזמת רוג'רס.

בשלושת השבועות האחרונים נמצאת ה- נדנדה שוב בעליה, ועימה מצב-הרוח בי- ירושלים: ארצות-הברית אימצה את הגישה הישראלית בדבר הזות הטילים, הקפיאה את לחצה על ישראל בדבר ויתורים לער- בים.

עד כתי כן, שכאשר ביקר ג'ד יעקבי באמצע החודש שעבר ביושינגטון ונפגש עם הנרי קסינג'ר, נידמה היה כי יועצו המיוחד של הנשיא-ניכסון הוא נץ הרבה יותר קיצוני ממשא דיון, כמה שנוגע למצב בי- חזית המצרית.

יעקבי העלה בפני קסינג'ר את התוכנית של פתיחת תעלת סואץ, תוך הסגת כוחות צה"ל עוד בטרם השגת הסכם שלום כולל עם מצריים. זאת היא עמדתך האישית? שאל קסינג'ר.

יעקבי הסביר כי זוהי דעתו של דיון, וכי שר הביטחון מוכן להשלים עם הצבת ה- טילים באזור התעלה. זאת שטות, השיב

האמריקאי, ואנו לא נסכים לפתיחת ה- תעלה בתנאים אלה. זך קישור בוויאטינאם. ירושלים יכולה אמנם לשאול את עצמה באיזו מידה יש כאן השפעה ישראלית על הבית הלבן. אלא שהתשובה המפוכחת חייבת להיות: לא ענייניה של ישראל מדריכים את הנשיא ניכסון, כי אם יחסי-הכוחות בין חשינגטון ומוסקבה. ההצרות והמדוניות המרחיבות של האמריקאים היא רק פועל-יוצא של הנדנדה הגדולה יותר בין שתי מעצמות העל.

ואמנם, כאשר הודיע בשבוע שעבר ה- נשיא ניכסון, בצורה חד-צדדית וזראמאטיה, על נכונותו להנהיג הפסקת-אש כללית בי- ויאטינאם, ניראה היה כי התקרוב שלב מעשי בחיסול המלחמה שם. אך התגובה הקומוניסטית היתה מסייגת. מוסקבה עצי- מה שתקה; את הטון קבעו הצפון-ויאטי- נאמים. הם דחו את ההצעה האמריקאית, הגדירו אותה נתכסיס ריק-מתוכן, הצהירו כי רק סיפוק הרישתם העיקשת - שפירוי- שה חיסול המישטר הקיים בדרום-ויאטי- נאם - תביא להפסקת המלחמה.

כעבור יומיים הודיעה חשינגטון על הפ- סקת השתתפותה בשיחות סגני ארבעת ה- גדולים על המזרח התיכון. רמז ברור מ- מוסקבה, שאם אין היא יכולה להבטיח את רצונו הטוב של לקוחה במזרח הרחוק, לא תעשה אמריקה דבר כדי ללחוץ על לקוחה במזרח התיכון.

הסינים בשער. הרעת-היחסים הפת- אומית הקפיאה כל התקדמות בשתי החזי- תות כאחת. אולם היה ברור כי זהו קיפאון זמני. שכן שתי המעצמות יודעות, כי אינן יכולות להרשות לעצמן החרפה מרחיקת- לכת, עם סכנת עימות ישיר ביניהן.

גם הגורם הגדול ששמו סין המשיך ל- העיק על שתיהן. הנשק וההשפעה המדינית של פקין מתדפקים על שערי האגו והעז- ר-לם הערבי כאחד.

אם לא יגיעו שתי המעצמות במהרה ל- הסדר בשני האזורים האלה, יצטרכו להת- חשב במעצמה השלישית - דבר המסוכן לשתייהן גם יחד. על כן אפשר לנבא, כבר עתה, לתנועה הבאה בנונה-בשניים: לכיוון הפעלת לחץ על ישראל באיזור זה ועל צפון-ויאטינאם בחזית הרחוקה יותר.

שדושה שבועות נותרו עדיין

עד 90 ימי הפסקת-האש. בניגוד לכל התחזיות המוקדמות נשמרת הפסקת-האש בצירה קפניתי. מאז תום מל- חמת ששת-הימים היא מהירה את התקופה זרועה ביותר לאורך גבולות ישראל. אין יריות, אין הפגזות, אין כמעט אבידות. אפילו פעילות החבלנים, שאמורה היתה להיות חריג בהסכם הפסקת-האש, השתל- בה לתוכה. מאז ה-25 באוגוסט לא אירעה שום תקרית גם בגבול ירדן. הפעילות ה- חבלנית באיזור לבנון ירדה עד למינימום חסר משמעות.

השבוע, שעה שמאחורי הקלעים נעשו מאמצים אמריקאיים-סובייטיים לשכנע את ישראל ומדינות ערב להסכים להארכת הפ- סקת-האש, לפחות ל-90 יום נוספים, הוצב לדאשונה סימן שאלה מעל הפסקת-האש. היה זה שרי-החוק המצרי, מחמוד ריאד, שהשמיע איום נלוו וברור לפיו לא יסכימו המצרים להמשך הפסקת-האש אם לא תח- זור ישראל לשיחות יארינג ואם לא יראה סיכוי להמשך גשמת חוכנית השלום של ויליאם רוג'רס.

דבריו של ריאד הדליקו אור אדום בעיני ישראלים רבים שהתפרקו על השלוה שנית- נה להם אחרי תקופת מה של שלוש שנים רצופות. האמנם יחדשו המצרים את המל- חמה? האם יחזרו ימי המתח והחרדה?

\*\*\*

הצהרות הפוכות

בחינה מהותית אין ליחס לדבריו של מחמוד ריאד משמעות מיוחדת. ברור לחלוטין שלאחר מות נאצר תוהיה ירושיו בשליטון עדיין בחלל, נתונים ללח- צים כבדים מצד גורמים פנימיים וחיצוני- יים. בדומה להצהרות שרי ממשלת-ישראל, שאינן תמיד יורות זו עם זו, כך גם יש סתירות בין יבירי השרים המצרים. יום אחד בלבד אחרי הצהרת ריאד, הש- מיץ שר מצרי אחר, שרי-ההסברה הסני- היכל, הצהרה בעלת משמעות הפוכה: "מצ- ריים הסכים להארכה נוספת של הפסקת- האש ב-90 יום נוספים. אבל זאת תהיה עוד הפסקה אחת וזי. אחריה לא תהיה מצריים מוכנה להארכה נוספת". ניתן לדאות את הצהרת ריאד כמס שפ- תיים לקבוצות לחץ במצריים, בעיקר מחוגי הצבא, הדורשות חידוש הפעילות הצבאית.

היחדשו המצרים את המלחמה?

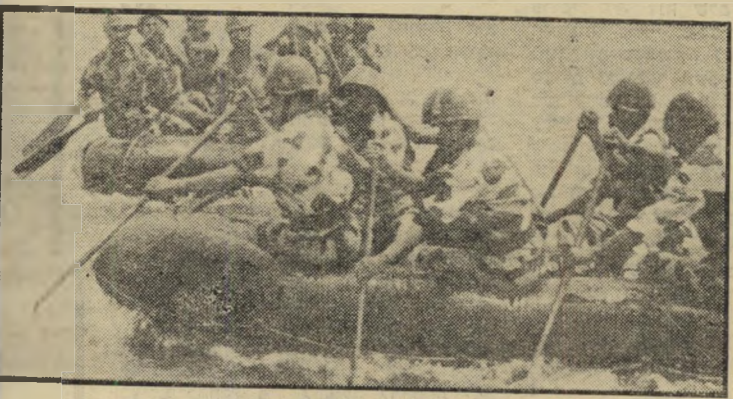
ההנהגה החדשה במצריים מעוניינת ליצור לעצמה תדמית נוקשה ותוקפנית כדי להזי- כיה את חוקק העמדה בשליטון. על רקע זה ניתן להסביר גם את המיתקפה המדי- נית התוקפנית בה עומדים המצרים לפתוח לקראת חידוש צורת האוי".

קשה להניח שדחקא בשעה שהם מתכח- גים לקטוף פירות פוליטיים בינלאומיים כתוצאה מפרישתה של ישראל משוחות ה- שלום, יהיו אלה המצרים שיעשו צעדים אשר יציגו אותם בעיני דעת הקהל הבינ- לאומית כתוקפניים ומדושי המלחמה. נעלה גם מכלל ספק שברית-המוצעות אינה מעוני- ינת בשעה זו בחידוש הקרבות. היא מפי- עילה את כל האמצעים שבירה כדי להרגיע את המצרים ולצנן את ההלהבות למלחמה חדשה.

\*\*\*

הסכנה: שינהוב עצמי

אף על פי כן, עדיין ניצב סימן שאלה גדול לגבי חידוש הפסקת-האש. הסכנה



תודת האומה

חג בין הסירים

מי אינו מכיר את המדבקות על המכוניות המכריות, "כל הכבוד לצה"ל"? והכרזות על סטייקיות תל-אביב המודיעות: "הנחה לחיילים במדיום"? לסוג זה של חביבה עממית ללוחמים שוב, אין שמים לב. היא נראית כדבר הטיבעי ביותר בארץ לוחמת. עד שבא השבוע מאורע קטן שזיעזע את השאננות הזאת. לכמה מערכות-עיתונים הגיע מיכתב התום בידי קבוצת חיילי מי- לואים.

"שירתנו בתקופת החגים בקיבוץ מישיגב- עם", כתבה הקבוצה. "ערב ראש-השנה נערכה ארוחה הגיגית, והזמנו אליה אור- חים ומתנדבים". החיילים, שנשארו רחוקים מבתיהם, היו סבורים שגם הם יישוב בין 300 המסובים בחדר-האוכל. כי שם ממילא נהגו לסעוד בדרך כלל. אלא שמוכיות הקיבוץ הודיעה להם, כי אין מקום בשבילים. את סעודת החג אכלו בין הסירים במיט- בה, במישמרות. כי גם במיטבה לא היה מקום להושיב את כולם ליד שולחן אחד.

טמונה במנטאליות המצרית שעבר ככר הכניסה את מנהיגי מצריים לצרות לא מע- טות. זוהי הסכנה של התלהבות מדברי עצמם. כשם שקריאות הקרב בטרם קרב של הלוחם הפרוימיטיבי מסעירות את חזי- שיו ומדברנות אותו לרוץ ללא פחד לקראת ההתמודדות, כך גם נאומים והצהרות האיום של מנהיגי מצריים עלולים לגרום להם ל- שיכרון עצמי שידחפם לקראת מהלכים ש- אין מהם נסיגה.

הסכנה היא בכך שהפסקת-האש תימשך ללא הסכם נוסף. המצרים עלולים שלא לתת הסכמה רשמית לזמשך הפסקת-האש אך להמשיכה באופן מעשי לאורך הקווים במצב כזה די יהיה בניצוח קטן כדי לגרום להתלקחות כללית, פתאומית ובלתי צפויה.

סירובה של ישראל לחזור לשיחות יא- רינג עלול לדחוף את המצרים לעמדה כזאת. כתוצאה מכך ייהכן להסייבוב הבא של המלחמה, ששוב לא יהיה דומה למה שאירע בשלוש השנים האחרונות, יפרוץ בפתאומיות, ללא הכנות מוקדמות ומבלי שאיש יחזה זאת מראש.